

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

(автори Власова Н.С., Желіба О.В., Кронгауз В.О., Секиринський Д.О., Щупак І.Я.)

До підручника: «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти (інтегрований курс)» 5клас
Ігор Щупак, Наталія Власова, Владислав Кронгауз, Вікторія Павловська-Кравчук, Дмитро Секиринський
1 година на тиждень, усього 35 годин

№	Дата	Фактична дата	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності	Тема уроку	Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт	Примітка
ВСТУП. 1 год.						
1			Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> • усвідомлює, навіщо треба вивчати історію; • розуміє, що вивчає історія як наука та як шкільний предмет; • правильно користується підручником; • добирає інформацію за заданими критеріями; • визначає значущість історичної та сучасної події для людини і суспільства; • виокремлює основне і другорядне в тексті; • виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах; • використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів; • пояснює важливість заходів щодо збереження і популяризації пам'яток історії 	Вступ. Що таке історія?	Укладання пам'ятки «Як працювати з підручником». Початок укладання історичного словника. Творчий проєкт «Історія довкола мене: історичні пам'ятки мого міста/ села».	
І. ЯК ПІЗНАЮТЬ ІСТОРІЮ? 12 год.						
2			Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> • розуміє відмінність між календарним та історичним часом; • розрізняє системи літочислення, пояснює їх на прикладах; • пояснює різницю між одиницями вимірювання історичного часу і співвідносить їх (рік — століття — тисячоліття); • розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю; • установлює послідовність історичних подій (подій свого життя) за допомогою стрічки часу; • розташовує події у хронологічній послідовності, укладає хронологічну таблицю; • встановлює одночасність подій в історичному просторі, тривалість подій, явищ, процесів та їх віддаленість одних від одних (у межах теми, з допомогою вчителя); • усвідомлює плинність часу, його цінність та швидкоплинність у житті людини 	Вимірювання часу тепер і в минулому	Робота зі стрічкою часу, хронологічною таблицею, розв'язування хронологічних задач, складання ментальної карти, складання «хмарки слів».	
3				Як рахують час історики	Мініпроєкт «Календарні системи різних народів світу». Створити постер або презентацію проєкту.	
4				Періодизація історії	Зіставити періодизацію всесвітньої історії та історії України. Чим вони схожі, а чим — відрізняються?	
5				Хронологія — наука про час. Що називають плинністю часу?	Вправи «Хронологічний ланцюжок», «Співвіднесення історичних подій».	

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

№	Дата	Фактична дата	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності	Тема уроку	Орієнтовні завдання для практичних і творчих робіт	Примітка
6				Практична робота. Шкала часу. Хронологічна таблиця. Хронологічні задачі	Укладання шкали часу, хронологічної таблиці. Розв'язування хронологічних задач. Укласти «хмарки слів» із ключових понять теми.	
7			Учень/учениця:	Географічний простір землі. Як навколишнє середовище впливає на людину?	Використовуючи умовні позначення, оформити легенду карти. Роботу презентувати в класі.	
8			<ul style="list-style-type: none"> знає, де розгортаються історичні події і як змінювалася карта світу впродовж історії; відмінності між історичною, контурною та географічною картами; співвідносить дані карти з іншими джерелами інформації (розповідь учителя, текст книжки тощо); розрізняє відносно сталі та змінні об'єкти карти; 	Історичний простір та історична карта	Обрати в навчальному атласі історичну карту і скласти розповідь про відображену на ній подію.	
9			<ul style="list-style-type: none"> з'являє картографічну інформацію різних історичних періодів; виокремлює основні елементи карти та пояснює їх значення; визначає орієнтацію об'єктів відносно сторін світу, суб'єкта спостереження; 	Історико-географічний регіон	Підготувати (на вибір): буклет, лепбук, презентацію про регіон, у якому ви живете.	
10			<ul style="list-style-type: none"> визначає на карті положення географічних об'єктів, культурно-історичних пам'яток, місця історичних подій; позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані; позначає розміщення об'єктів на карті, прокладає уявні маршрути, визначає відстані; 	Як змінювалися карти впродовж історії	Підготувати повідомлення або презентацію про територіальні зміни вашого населеного пункту впродовж історії. За можливості з'явити карти різних часів.	
11			<ul style="list-style-type: none"> з'являє картографічну інформацію різних історичних періодів; усвідомлює залежність історії людства від географічного положення 	Практична робота. Вчимося працювати з контурною картою	Укладіть пам'ятку-алгоритм роботи з картами. Користуйтеся відповідними картами навчального атласу або вміщеними в цьому посібнику, виконайте завдання на контурній карті: а) держави-сусіди України; б) столиця нашої держави; в) історико-географічні регіони: Слобожанщина, Наддніпрянщина, Закарпаття; г) населені пункти: Черкаси, Миколаїв, Львів, Київ, Одеса; д) моря, що омивають Україну.	

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

12		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● формулює питання різного типу до тексту/ медіатексту, візуальних джерел; Історичне джерело. Джерело інформації. Типи та види історичних. Фронтально-колективна робота (обговорення, порівняння, вирішення); ● визначає тему й походження запропонованого джерела історичної та суспільної інформації; ● застосовує критерії визначення достовірності інформації (з допомогою вчителя); ● усвідомлює суб'єктивний характер історичних джерел, їх залежність від часу створення та особистості автора; ● розрізняє джерела інформації за видами (матеріальні/нематеріальні, первинні/вторинні, текстово-візуальні тощо); ● пояснює способи нагромадження та пошуку інформації; ● розрізняє факт і судження в запропонованому тексті/медіатексті; ● визначає придатність отриманої інформації для добору аргументів з допомогою вчителя 	Джерела інформації	Здійснить дослідження будь-якого історичного джерела, користуючись запропонованим планом.	
13			Урок узагальнення. Контроль і корекція навчальних досягнень	Квест Кросворд	
II. ДЖЕРЕЛА ПІЗНАННЯ МИНУЛОГО І СУЧАСНОГО. 8 год.					
14		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● усвідомлює необхідність обережного ставлення до речових джерел, їх цінність та завдання охорони і збереження джерел; ● формулює запитання щодо достовірності інформації з різних джерел; ● розпізнає прояви маніпулювання інформацією на конкретних прикладах; ● зіставляє джерела інформації щодо достовірності та повноти; ● використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення. Речові джерела. Археологія. Археологічна пам'ятка. Археологічні культури. Археологія України. Монети, печатки і герби. НумізMATика і Геральдика. Фронтальна робота (історичний диктант, розповідь, пояснення, ілюстрування тощо). Індивідуальна робота (графічна робота, опис історичного джерела). Групова робота (робота в парах «Взаємні запитання», «Щоденник: музейні експозиції, власні спостереження»); ● визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (у межах теми) 	Що називають речовим джерелом?	Уявіть себе археологом/ археологинею. Скласти розповідь про свою участь у розкопках й отриману вами історичну інформацію, використовуючи подані у підручнику ілюстрації чи підібрані самостійно. Укласти комікс.	

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

15		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> вміє підготувати повідомлення про історичні події на основі усних свідчень очевидців; вміє опрацювати та критично осмислити історичну пісню, легенду, міф; виявляє розбіжності в тлумаченнях минулого та сучасного на конкретних прикладах; використовує пошукові системи для отримання інформації, дізнається значення незнайомих слів; усвідомлює цінність усних джерел, завдання їх збирання та збереження; використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти та відеоматеріали, усні історичні свідчення 	Які джерела вважають усними?	<p>Схарактеризуйте історичну народну пісню (на вибір), користуючись пам'яткою «Як опрацювати фольклорний твір».</p> <p>Міні-проект: «Історія пісні «Ой, у лузі червона калина...» (від минулого до сьогодні)».</p>	
16		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> вміє опрацювати та критично осмислити писемне історичне джерело, вміє за допомогою історичного документа встановити основні характеристики історичної події (діячів, хронологічні рамки, автора документа, зміст тощо); визначає риси/ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (в межах теми); використовує в поясненнях інформацію з різних джерел, зокрема тексти; розрізняє тексти соціального й історичного змісту; пояснює і доцільно застосовує терміни, поняття, які вжито в запропонованих джерелах; розрізняє факт і судження в запропонованому тексті/ медіатексті; усвідомлює цінність письмових джерел, завдання їх збирання та збереження; усвідомлює значення особистості автора джерела для розуміння його змісту 	Чому важливі писемні джерела?	<p>Розгляньте скриншот статті(запропонованої учителем) із мережі Інтернет. Чи можна їй довіряти?</p> <p>Як перевірити правдивість поданої у статті інформації?</p>	
17		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> розрізняє з поміж інших візуальні джерела; описує та критично осмислює візуальні джерела; критично сприймає матеріали фото- та кінохронік; вміє побудувати алгоритм роботи з візуальними джерелами та за алгоритмом їх опрацювати; визначає риси/ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; визначає ознаки, що пов'язують документи, артефакти (музейні об'єкти) та ілюстративний матеріал з історичним періодом (в межах теми); усвідомлює цінність візуальних джерел, завдання їх збирання та збереження; усвідомлює значення особистості автора джерела для розуміння його змісту 	Аудіовізуальні джерела	Створити власний інтернет-ресурс (сайт-довідник, сторінку в соціальних мережах), який містив би інформацію про обрану історичну подію.	

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

18		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> розрізняє та виділяє етнографічні джерела з-поміж інших історичних джерел; виявляє чинники, що впливають на заняття людей, спосіб ведення господарства, соціальний устрій (клімат, географічне розташування, доступ до природних ресурсів); описує побут, традиції та звичаї свого народу; наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо; усвідомлювати відмінності між різними етносами та цінність взаємодії і взаємовпливів між ними, міжетнічних контактів та співробітництва 	Етнографічні джерела — скарбниця традицій	Міні-проекти за темами (на вибір): «Етнічні особливості регіонів України»; «Топоніми мого міста/села». Намалювати скрайбінг.	
19		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> знає, як на основі різних типів історичних джерел скласти картину минулого; вміє критично опрацьовувати історичне джерело; визначає пам'ятки історії та культури, описує їх; визначає риси/ознаки артефакту (музейного об'єкта), писемного та візуального джерела; 	Де і як зберігаються історичні джерела?	Коло ідей. Як утворити родинний архів? Що для цього треба зробити?	
20		<ul style="list-style-type: none"> усвідомлює цінність історичних джерел для сучасної людини, значення їх збирання і збереження; розрізняє пам'ятки історії та культури, історичні події, осіб та їх вчинки, соціальні об'єкти та явища за певними ознаками; порівнює однотипні пам'ятки історії, природи та культури і пояснює їх значення; описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури 	Практична робота. Як ми дізнаємось про минуле й сучасне	Уявіть себе дослідником/дослідницею. Створіть лепбук або колаж на тему «Як людина пізнає минуле». Презентуйте роботи у класі.	
21		<ul style="list-style-type: none"> розуміє важливість та значення музеїв та заповідників; визначає вид музеїв; називає основні сучасні музеї світу; називає та показує на карті великі музеї України; добирає інформацію за заданими критеріями; формулює висновок, судження на основі наведених фактів; усвідомлює значення музеїв для розуміння історії сучасною людиною; дотримується визначених правил і пропонує у разі потреби зміни до них під час організації подорожей для пізнання пам'яток історії та культури, туристичних об'єктів, а також для прогулянок і відпочинку; наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо 	Урок узагальнення. Контроль і корекція навчальних досягнень	Уявіть себе журналістом/журналісткою. Складіть два коротких повідомлення — правдиве та фейкове. До кожного повідомлення створіть коротку анотацію: як довести правдивість/неправдивість вашого повідомлення.	
III. ІСТОРІЯ НАВКОЛО МЕНЕ. 8 год.					
22		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> розуміє важливість та значення музеїв та заповідників; визначає вид музеїв; називає основні сучасні музеї світу; називає та показує на карті великі музеї України; добирає інформацію за заданими критеріями; формулює висновок, судження на основі наведених фактів; усвідомлює значення музеїв для розуміння історії сучасною людиною; дотримується визначених правил і пропонує у разі потреби зміни до них під час організації подорожей для пізнання пам'яток історії та культури, туристичних об'єктів, а також для прогулянок і відпочинку; наводить приклади історичних пам'яток та інших проявів присутності минулого в сьогоденні — топоніміка, лексика, фольклор, соціальні практики тощо 	Де можна «побачити» історію?	Створіть мініпроект «Музей/заповідник мого рідного краю, яким я пишаюся». Укласти презентацію (відео) віртуальної екскурсії .	

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

23		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> знає, як пов'язана мова народу та його історія; розуміє, як формувалися історичні та географічні назви; співвідносить зв'язок місцевих географічних назв з історичними особами й подіями; пояснює походження назви «Україна»; пояснює походження понять, назв, імен; розрізняє топонімічні твори, працює з ними; добирає інформацію за заданими критеріями; 	Де можна «почути» історію?	Дізнайтеся про походження імені кожного з учасників/учасниць вашого класу. Спробуйте створити візуалізацію свого імені у вигляді інфографіки. Мініпроект «Найуживаніші імена мого краю». За результатами дослідження створіть презентацію (інфорграфіку)	
24		<ul style="list-style-type: none"> формулює висновок, судження на основі наведених фактів; усвідомлює цінність і значення мови для розуміння історії сучасною людиною; добирає приклади, які розкривають поняття/терміни, що використовуються в межах теми; розрізняє та ідентифікує локальні, регіональні, національно-культурні спільноти, співвідносить себе з ними; пояснює причини та наслідки культурного розмаїття в сучасній Україні, аналізує культурне розмаїття України та світу 	Історія в географічних назвах	Складіть мапу думок на тему: «Як виникають назви географічних об'єктів». За допомогою матеріалів параграфа та додаткових джерел інформації спростуйте фейкове твердження російських істориків щодо походження назви «Україна»	
25		<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> знає види пам'ятників (бюст, меморіальна дошка, триумфальна арка, статуя, обеліск, колона); 	Історична пам'ять та історичні пам'ятки	Укладіть міні-проекти: «Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні»	
26		<ul style="list-style-type: none"> розуміє, для чого проводять дослідження певних територій, яку інформацію може надати історична пам'ятка; розпізнає історичні пам'ятки та пам'ятники; вміє описувати історичну пам'ятку за алгоритмом; 	Пам'ятки архітектури й мистецтва	Дослідіть пам'ятку мистецтва (на ваш вибір) згідно із запропонованим планом. За результатами дослідження підготуйте презентацію (лепбук).	
27		<ul style="list-style-type: none"> розпізнає символічний зміст пам'ятників, «читає» їхню композицію; показує на карті місцезнаходження визначних пам'яток культури світу та України; усвідомлює цінність історичних пам'яток та необхідність їх збереження і дослідження; порівнює однотипні пам'ятки історії, природи та культури і пояснює їх значення; описує і характеризує за певним алгоритмом пам'ятку природи, історії та культури 	Історичне краєзнавство	Використовуючи застосунок «Карти Гугл» (Google maps), знайдіть на карті свій населений пункт. Відшукайте вулицю, на якій ви живете, на якій розташована школа. Проект «5 найдавніших об'єктів нашого краю (Хмельниччини)» та підготуйте по одному із них віртуальну екскурсію.	
28			Практична робота. Вчимося створювати екскурсійний маршрут	Презентуйте віртуальну екскурсію «Історія мого рідного краю» та презентуйте її на уроці. Укласти екскурсійний маршрут своїм селом/містом, скористайтесь запропонованим алгоритмом і легендою картосхеми. Презентуйте роботи у класі.	
29			Урок узагальнення. Контроль і корекція навчальних досягнень	Укласти «хмарки слів» із ключових понять теми «Кроссенс».	

до 2022/2023 навчального року

Календарно-тематичне планування

за модельною програмою «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти

IV. ДОСЛІДНИКИ ІСТОРІЇ. 5 год.					
30			Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> знає, навіщо і як учені досліджують минуле; розуміє, як історики відшукують та аналізують нову інформацію про минуле; вміє проводити історичне дослідження; аналізує історичну інформацію на основі історичних джерел різних типів; зіставляє вибрані події з історії родини, рідного краю та України; пояснює своє ставлення до історичних фактів і осіб, подій власного життя; добирає приклади, які розкривають поняття/терміни, що використовуються в межах теми; формулює судження про вчинки історичних осіб і сучасних діячів, події, явища, процеси з урахуванням отриманих знань та власного досвіду; усвідомлює цінність роботи історика та значення цієї роботи для розуміння сучасного світу 	Як людина досліджує минуле	Уявіть себе дослідником/дослідницею історії вашого роду. Знайдіть історичні джерела, які з'явилися у вашій родині до вашої появи на світ. Спробуйте описати історичне джерело за планом характеристики історичного джерела.
31			Учень/учениця: <ul style="list-style-type: none"> описує роботу історика; висловлює власну думку щодо особливостей професії історика; виявляє і розрізняє з допомогою вчителя причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів; усвідомлює складність і цікавість роботи історика, особистісні мотиви його роботи 	Моя майбутня професія — історик	Мініпроект «Життя і діяльність українських істориків». За допомогою додаткових джерел інформації створіть сторінку у соціальній мережі одного із науковців. Поміркуйте, яку інформацію доречно викладати в інтернет-просторі. Чи завжди є потреба поширювати детальну біографію та власні здобутки у соціальних мережах? Презентуйте роботи у класі.
32				Навіщо потрібна історія	Уявіть себе дослідником/дослідницею історії. Спробуйте дослідити й довести, які з подій, про які ви дізналися на уроках історії, були прогресивними, а які мали регресивний характер.
33				«Сенс» історії. Багатоманітність історії	Проект про «білі плями» в історії України. Проілюструйте обрану «білу пляму» створивши скрайбінг чи замальовку.
34				Практична робота. Історичне мінідослідження: «Досліджуємо історію свого роду»	Створити генеалогічні картки про членів родини. Укласти родинне дерево. Презентуйте роботи у класі.
				Узагальнення. 1 год.	
35			Історична закономірність. Історична альтернатива. Прогрес і регрес. Цивілізація.	Урок-узагальнення з курсу	Історичний квест.

Ольга ЗАЙКА,
заступниця директора
з навчально-виховної роботи
Красилівського НВК
«Гімназія та ЗОШ I ступеня»

